

3. Процедура обов'язкової участі громадськості в зазначеному процесі у різних формах закріплена спеціальними законами зарубіжних країн, що стосуються окремих сфер суспільного життя (певні види підприємницької діяльності, охорона навколишнього природного середовища тощо).

4. Україною зроблені перші кроки по демократизації процесу адміністративного нормотворення. Але ця робота має бути продовжена, а відповідні процедури врегульовані не лише на рівні підзаконних правових актів, але й закону.

Література

1. Fox W. Understanding Administrative Law. — LEXIS Publishing, 2000. — 488 с. — С. 166–169.
2. Деркач І. Адміністративне право США // Український правовий часопис. — 1998. — № 3. — С. 49–52.
3. Административное право зарубежных стран. — М.: Спарк, 1996. — 229 с. — С. 63; 176.
4. Козак З., Тустановська І. Доступ до правосуддя з питань довкілля. — Львів: Мета, 2002. — 200 с. — С. 51.
5. Офіційний вісник України. — 2000. — № 31.
6. Офіційний вісник України. — 2000. — № 24.
7. Офіційний вісник України. — 2002. — № 12.

УДК 342.922:342.7

І. О. Іерусалимова

*старший викладач кафедри правознавства
Київського національного економічного університету*

РОЛЬ ДУХОВНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯНИНА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Реалізація широкого спектру прав і свобод, наданих громадянам Конституцією України, здійснюється у сфері адміністративно-правового регулювання економічних відносин, підприємницькій діяльності, управління адміністративно-політичною та соціально-культурною сферами. Важлива роль у забезпеченні реалізації прав і свобод, захисті їх від порушень у межах зазначених відносин належить духовним, у тому числі ідеологічним гарантіям: рівню культури суспільства, його наукового і творчого потенціалу, освіченості, моральним установкам і, у першу чергу, вихованню громадян України в дусі глибокого демократизму, дотримання законів та інших правил співжиття, створенню в системі суспільних відносин належної психологічної і політичної атмосфери нетерпимості до всяких порушень законності, бюрократизму, применшенню відкритості, гласності, відсутності критики, що призводить до порушення прав громадян, обмеженню їхніх інтересів.

2. Особливим гарантом духовної сфери Конституція України виділяє визнання в Україні політичного, ідеологічного різноманіття й, у той же час, однозначно забороняє розпалювати соціальну, расову, національну і релігійну ворожнечу [1]. Складовою частиною духовно-ідеологічних гарантій є суспільна й індивідуальна правосвідомість, політико-правова культура суспільства, політичних партій і їхніх лідерів, окремих громадян, включаючи посадових осіб, які служать в організаціях усіх форм власності і покликаних забезпечувати умови щодо реалізації особистих, соціально-економічних та культурних прав, а також захищати їх від правопорушень [2].

3. Невід'ємна умова реальності прав і результативності здійснення духовних гарантій — знання їх людьми, осмислення їхньої високої цінності, уміння правильно використовувати їх, повага до прав та свобод інших осіб. Велика роль належить правовому вихованню громадян у дусі законності і правопорядку [3]. Правове виховання — це цілеспрямована діяльність держави, громадських організацій, окремих громадян по передачі юридичного досвіду: систематичний вплив на свідомість і поведінку людини з метою формування визначених позитивних уявлень, поглядів, ціносних орієнтацій, установок, що забезпечують дотримання, виконання і використання юридичних норм. Змістом правового виховання є прилучення людей до знань про державу і право, законності, правах і свободах особи, формування у громадян стійкої орієнтації на законслухняну поведінку [4]. Варто підкреслити позитивну тенденцію цілеспрямованого вивчення проблеми прав людини в системі вищої і середньої освіти, поширення загальних знань у цій галузі серед населення держави.

4. Велику цінність і значимість має ознайомлення громадян зі станом справ у галузі прав людини шляхом публікації матеріалів у офіційних виданнях: “Голос України”, “Урядовий кур'єр”, “Офіційний вісник України”. “Юридичний вісник України”. Крім того, необхідно мати на увазі, що є і спеціалізовані

видання, такі як “Український часопис прав людини”, “Права і свободи в Україні”, а також інші всеукраїнські і регіональні джерела. Цим якраз покладено початок систематичному інформуванню широкої громадськості про стан справ із правами людини в Україні, у тому числі і через офіційні доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [5]. Протягом уже багатьох років діють неурядові громадські організації українсько-американське Бюро захисту прав людини, Українська правнича Фундація з її Центром прав людини, Лабораторія прав людини (м. Львів), Школа прав людини (м. Донецьк), товариство захисту прав споживачів тощо.

5. Крім створення “правової атмосфери”, серйозним фактором формування духовних, ідеологічних умов забезпечення прав і свобод громадян є діяльність громадських формувань, профспілок, політичних партій та рухів, державних органів, а також установ з недержавними формами власності. У цьому ряду можна також відзначити Товариство Червоного Хреста України, яке допомагає державі в наданні медичної гуманітарної допомоги у разі надзвичайних ситуацій, забезпечує соціальну допомогу найменш соціально захищеним верствам населення [6].

6. Усі зазначені вище заходи слугують створенню сприятливої моральної та духовної обстановки, психологічної атмосфери для громадян в сфері державного управління. Моральна ж обстановка і психологічна атмосфера — це невід’ємні умови суспільно-політичного, соціально-культурного життя кожної людської спільноти та їх організацій, при яких у відношенні між органами виконавчої влади, їхніми посадовими особами, а також даними суб’єктами з одного боку — громадянами з іншого, між самими громадянами панує доброзичливість, повага, доброта і принциповість у відносинах. Подібна сприятлива обстановка в органах державної влади, місцевого самоврядування, інших установах досягається демократичним стилем роботи апарату, що характеризується діловитістю і принциповістю, високою вимогливістю, уважним ставленням до людей, до їхніх звернень: скарг, пропозицій та заяв. За допомогою духовних, ідеологічних гарантій здійснюється завдання виховання всіх громадян України, державних службовців та виконавців інших установ з недержавною формою власності, громадських формуваннях тощо у дусі глибокої поваги до прав людини і громадянина, неухильного їхнього дотримання і захисту від порушень.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України України. — 1996. — № 30. — Ст. 15, 24, 141.
2. Станік С. Р. Динаміка правової культури: Автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12. 00. 01. — Одеса, 1999. — С. 5–15.
3. Синоков Т. В. Правовое воспитание: понятие, формы, методы // Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько. — 2-е изд., переработанное и дополненное. — М.: Юристъ, 2001. — 623 с.
4. Роставщиков И. В. Права личности в России: их обеспечение и защита органами внутренних дел. — Волгоград: ВЮИ МВД России, 1997. — С. 75–77.
5. Карпачова Н. І. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні: Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. — К., 2000. — 377 с.
6. Про Товариство Червоного Хреста України: Закон України // Відомості Верховної Ради України України. — 2003. — № 5. — Ст. 47.

УДК 342.95:351.761.3

А. В. Бережной
старший викладач Луганської академії
внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПРИМУСОВОГО ЛІКУВАННЯ ОСІБ ХВОРИХ НА НАРКОМАНІЮ

Статистичні дані слідчої та судової практики, а також результати багатьох соціологічних досліджень однозначно свідчать про стійкість тенденції до посилення впливу наркотизму на стан злочинності. Характерною особливістю злочинів, пов’язаних із наркобізнесом, є те, що зростання їх числа випереджає зростання злочинності в цілому. Кримінологічна ситуація, що склалася навколо вживання наркотиків, різко загострюється і вимагає екстрених адекватних заходів протидії, стримування та припинення з боку держави й громадськості.

Проблемі лікування наркоманів приділяється велика увага міжнародним співтовариством. Стаття 38 Єдиної Конвенції про наркотичні засоби передбачає, що сторони здійснюють усі можливі заходи, спрямовані на запобігання зловживанню наркотичними засобами, на раннє виявлення, лікування,